

SELAHATTİN KAYA

**YABANCI UNSURLU
SİGORTA SÖZLEŞMELERİNE
UYGULANACAK HUKUK**

onikilevha
1111 11111111 1111 11111111 1111 11111111

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
YAZARIN ÖNSÖZÜ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR.....	I
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

SİGORTA HUKUKU VE SÖZLEŞMELERİ

1.1. GENEL OLARAK SİGORTA HUKUKU.....	13
1.1.1. Sigorta Kavramı ve Tanımı	13
1.1.2. Sigortanın Tarihi Gelişimi	16
1.1.2.1. Dünyadaki Gelişimi.....	16
1.1.2.2. Türkiye’deki Gelişimi	18
1.1.3. Sigorta Hukuku	19
1.1.3.1. Genel Hususlar.....	19
1.1.3.2. Özel Sigorta ve Sosyal Sigorta Arasındaki Farklar.....	20
1.1.3.2.1. Sigorta Yaptırma Özgürlüğü Bakımından.....	20
1.1.3.2.2. Sigorta Kuruluşları Bakımından	21
1.1.3.2.3. Sigorta İlişkisinin Kaynağı Bakımından.....	21
1.1.3.2.4. Sigortalının Statüsü Bakımından.....	21

1.1.3.2.5. Sağlanan Çıkar Bakımından	22
1.1.3.2.6. Riziko Türleri Bakımından	22
1.1.3.3. Türk Hukukunda Özel Sigorta Mevzuatı.....	22
1.1.3.3.1. Türk Ticaret Kanunu	22
1.1.3.3.2. Türk Borçlar Kanunu	23
1.1.3.3.3. Karayolları Trafik Kanunu.....	23
1.1.3.3.4. Sigortacılık Kanunu	24
1.2. TÜRK HUKUKUNDA SİGORTA SÖZLEŞMELERİ.....	25
1.2.1. Sigorta Sözleşmesinin Tanımı ve Hukukî Niteliği.....	25
1.2.2. Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hükümler	28
1.2.3. Sigorta Sözleşmesinin Şekli	29
1.2.4. Sigorta Sözleşmesinin Unsurları.....	31
1.2.4.1. Sigortacı.....	31
1.2.4.2. Sigorta Ettiren	32
1.2.4.3. Sigorta Menfaati.....	32
1.2.4.4. Riziko (Tehlike)	33
1.2.4.5. Sigorta Bedeli	34
1.2.4.6. Prim (Sigorta Ücreti)	35
1.2.5. Sigorta Hukukunda Sözleşme Serbestisi İlkesi.....	36
1.3. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA SİGORTA SÖZLEŞMELERİ....	38
1.3.1. Genel Hususlar	38
1.3.2. Makro Karşılaştırmalı Hukukta Sigorta Sözleşmeleri.....	40
1.3.2.1. Karşılaştırmalı Hukukta Sigorta Sözleşmesinin Tanımı ve Açıklaması.....	41
1.3.2.2. Karşılaştırmalı Hukukta Sigorta Sözleşmelerinin Sınıflandırılması.....	44
1.3.2.3. Kültürel Farklılıklar Işığında Sigorta Piyasaları.....	46
1.3.3. Avrupa Sözleşme Hukuku ve Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri.....	50
1.3.3.1. Genel Hususlar	50
1.3.3.2. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkeleri.....	54
1.3.3.2.1. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkelerinin Gelişimi.....	54

1.3.3.2.2. Avrupa Sözleşme Hukuku İlkelerinin Amaçları ve Avrupa Sözleşme Hukuku Oluşturulmasını Destekleyen Görüşler.....	57
1.3.3.2.3. Ortak Temel İlkeler	60
1.3.3.2.4. Ortak Temel İlkelerin Tercihe Bağlı Bir Metin Olması.....	65
1.3.3.2.5. Uygulama Kapsamı ve Geleceğe Bakış.....	67
1.3.3.3. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri.....	70
1.3.3.3.1. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkelerinin Gelişimi	70
1.3.3.3.1.1. Birinci Nesil Sigorta Yönergeleri (Kuruluş Özgürlüğü)	72
1.3.3.3.1.2. İkinci Nesil Sigorta Yönergeleri (Hizmet Sunma Özgürlüğü)	73
1.3.3.3.1.3. Üçüncü Nesil Sigorta Yönergeleri (Tek Sigorta Piyasasının Tamamlanması).....	74
1.3.3.3.2. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkeleri.....	74
1.3.3.3.2.1. Sigorta Sözleşmesi Hukukunun Önemi ve Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkelerine Duyulan İhtiyaç	74
1.3.3.3.2.2. Proje Grubunun Teşkili ve Çalışmaları.....	77
1.3.3.3.2.3. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukuku İlkelerinin Maddî Uygulama Alanı.....	79
1.3.3.3.2.4. Avrupa (Sigorta) Sözleşmesi Hukuku Ortak Temel İlkelerinin Fiili Etkisi.....	81

İkinci Bölüm

YABANCI UNSURLU SİGORTA SÖZLEŞMELERİNE UYGULANACAK HUKUK

2.1. GENEL HUSUSLAR	83
2.1.1. Yabancılık Unsuru	83
2.1.1.1. Sözleşmelerde Yabancılık Unsuru	83

2.1.1.2. Sigorta Sözleşmelerinde Yabancılık Unsuru.....	89
2.1.2. Yurt Dışında Yaptırılabilir Sigortalar	91
2.2. TÜRK HUKUKUNDA YABANCI UNSURLU SİGORTA SÖZLEŞMELERİNE UYGULANACAK HUKUK	93
2.2.1. Genel Hususlar	93
2.2.2. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'a Göre Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk Kuralı	94
2.2.2.1. Uygulanacak Hukukun Taraflarca Seçimi.....	96
2.2.2.2. Uygulanacak Hukukun En Sıkı İlişkili Olduğu Yer Esasına Göre Belirlenmesi	101
2.2.3. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun m. 24'ün Belirttiği Hukuk Kuralının Uygulanmasını Engelleyen Durumlar	104
2.2.3.1. Kamu Düzeni.....	104
2.2.3.2. Doğrudan Uygulanan Kurallar.....	108
2.2.3.2.1. Genel Hususlar	108
2.2.3.2.2. Sigorta Hukukunda Doğrudan Uygulanan Kurallar.....	114
2.2.3.3. Uluslararası Antlaşmalar	116
2.3. ANGLO SAKSON VE AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA YABANCI UNSURLU SİGORTA SÖZLEŞMELERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	117
2.3.1. Anglo Sakson Hukukunda Yabancı Unsurlu Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk.....	117
2.3.2. Avrupa Birliği Hukukunda Yabancı Unsurlu Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk	120
2.3.2.1. Genel Hususlar	120
2.3.2.2. Roma Konvansiyonu	124
2.3.2.2.1. Genel Hususlar	124
2.3.2.2.2. Subjektif Yöntem Olarak Esasa Uygulanacak Hukukun Seçilmesi	128
2.3.2.2.3. Objektif Yöntem Olarak Hukuk Seçimi Yokluğunda Uygulanacak Hukuk.....	130
2.3.2.3. Roma I Tüzüğü	132

2.3.2.3.1. Genel Hususlar	132
2.3.2.3.2. Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	138
2.3.2.3.2.1. Temel Hususlar	138
2.3.2.3.2.2. Zayıf Tarafın Korunması	142
2.3.2.3.2.3. Büyük Rizikolara Yönelik Yapılan Sigorta Sözleşmeleri	144
2.3.2.3.2.3.1. Büyük Rizikonun Tanımı.....	145
2.3.2.3.2.3.2. Büyük Rizikolu Sigorta Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk.....	146
2.3.2.3.2.4. Diğer Rizikolara Yönelik Yapılan Sigorta Sözleşmeleri.....	148
2.3.2.3.2.4.1. AB Sınırları İçerisindeki Diğer Rizikolara Yönelik Yapılan Sigorta Sözleşmeleri	148
2.3.2.3.2.4.1.1. Diğer Rizikoların Tanımı.....	148
2.3.2.3.2.4.1.2. Subjektif Yöntem Olarak Uygulanacak Hukukun Taraflarca Seçimi.....	150
2.3.2.3.2.4.1.3. Objektif Yöntem Olarak Seçim Yapılmaması Halinde Uygulanacak Hukuk.....	155
2.3.2.3.2.4.1.4. AB Üyesi Devletler Tarafından Kanunla Düzenlenmiş İlave Hukuk Seçim Kuralları	156
2.3.2.3.2.4.1.5. Diğer Rizikolar İçin Gelecekteki Hukuk Seçim Kuralları	157
2.3.2.3.2.4.2. AB Dışındaki Diğer Rizikolara Yönelik Yapılan Sigorta Sözleşmeleri.....	158
2.3.2.3.2.4.3. Kısmen AB İçinde Bulunan Diğer Rizikolara Yönelik Yapılan Sigorta Sözleşmeleri	161
2.3.2.3.2.4.4. Zorunlu Sigorta	164
2.3.2.3.2.4.5. Reasürans Sözleşmeleri	165
2.3.2.3.3. Roma I Tüzüğü m. 27 Çerçevesinde Yapılacak Gözden Geçirme	167
2.3.2.3.4. Roma I Tüzüğü'nün Değerlendirmesi	169
2.3.2.4. Roma II Tüzüğü.....	171
2.4. GELECEĞE YÖNELİK TERCİHE BAĞLI BİR ÇÖZÜM: AVRUPA SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKU İLKELERİ	176
2.4.1. "Incorporation" ve Hukuk Seçimi	176

2.4.1.1. “Incorporation” Kavramı.....	177
2.4.1.2. “Incorporation” ve Hukuk Seçimi Arasındaki Farklar	178
2.4.1.3. Milletlerarası Antlaşmaların ve Model Sözleşmelerin “Incorporation”ı.....	180
2.4.2. Avrupa Sigorta Sözleşmesi Hukukunun Tercihe Bağlı Olması..	182
2.4.2.1. Avrupa Birliği Hukukundaki Yeri.....	182
2.4.2.2. Tercihe Bağlı Metin.....	185
2.4.2.2.1. Madde 1:102 ile İlgili Açıklamalar.....	186
2.4.2.2.1.1. Temel Prensip	186
2.4.2.2.1.2. Uygulanmasını Kararlaştırmanın (opt-in) Hukukî Mahiyeti.....	186
2.4.2.2.1.3. Kanunlar İhtilafı Kurallarına Olan Üstünlüğü.....	187
2.4.2.2.1.4. Devlet İçindeki Rizikoları Kapsayan Sigorta Sözleşmeleri.....	187
2.4.2.2.1.5. Kısmî Seçimin Olmayışı.....	188
2.4.2.2.1.6. Sigorta Araçlarının Üzerindeki Etkisi	189
2.4.2.2.2. Politik Geleceği.....	189
2.5. AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRK HUKUKUNDA EDİNİLEN TECRÜBELER İŞİĞİNDA BİR DEĞERLENDİRME	193
2.5.1. Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Edinilen Tecrübeler İşığında Bir Değerlendirme.....	193
2.5.2. Türk Hukukuna Yönelik Bir Düzenleme Teklifi.....	196
SONUÇ	199
KAYNAKÇA	205